

Asia: VN/22054/2023

Lausuntopyyntö vapaasta sivistystyöstä annetun lain, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja puoluelain muuttamisesta sekä luonnoksesta vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 3 §

-

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 6 c §. Onko vapaasta sivistystyössä annetun lain 6 c §:ään ehdotettu osaamismerkkien määritelmä onnistunut?

Sivista pitää osaamismerkkejä koskevaa määritelmää selkeänä. Pykälän muutosesitykset ovat kannatettavia.

Haasteena voi olla se, että vapaan sivistystyön kentällä on aiemmin ollut käytössä osaamismerkkejä, jotka eivät ole opetushallituksen määrittelemiä eivätkä näin tule Koski-tietovarantoon tallennettavaksi lakiuudistuksen jälkeen. Tämä voi Sivistan mukaan aiheuttaa sekaannusta.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 §

Esitysluonnoksessa 13 §:ään lisättäisiin uusi kohta, joka koskisi opintokeskusten lisäksi kaikkia muitakin VST-lain koulutusmuotoja. Uuden kohdan mukaan opiskelijoiden matkakustannuksia ei saisi ilmoittaa yksikköhintalaskentaan, elleivät ne liittyisi kiinteästi koulutuksen toteutumiseen, kuten esimerkiksi kurssimatkoihin. Esimerkkinä mainitaan asumispaikan ja koulutuspaikan väliset kustannukset, jotka olisivat kiellettyjä. Muiden kuin kansanopistojen ja liikunnan koulutuskeskusten koulutuksiin osallistuvien opiskelijoiden ruokailu- ja majoituskustannuksia ei myöskään saisi ilmoittaa yksikköhintalaskentaan.

Esitysluonnosta sääntelyä perustellaan sillä, ettei yksikköhintaa kasvatettaisi kustannuksilla, joilla on maksettu opiskelijoille koulutusten yhteydessä hyvinkin avokätisesti koulutusten luonteesta poikkeavia matkoja, majoituksia ja ruokailuja esimerkiksi lomakohteessa. Esitysluonnoksen mukaan

tällainen koulutustoiminta olisi edelleen sallittua, mutta kustannusten ilmoittamista yksikköhintalaskentaan rajoitettaisiin lainsäädännössä nykyisiä tiedonkeruulomakkeiden ohjeita vastaavasti.

Sivista ei kannata yllä esitettyä muutosta. Pidämme erittäin ongelmallisena, että asiaa ei ole käsitelty lainkaan esitysluonnosta edeltäneessä opintokeskusten rahoitusjärjestelmää selvittäneessä työryhmässä, joihin esitysluonnoksen muut muutokset perustuvat. Näkemyksemme mukaan esitys haittaa vapaan sivistystyön toimintaa ja heikentää alueellista yhdenvertaisuutta. Esimerkiksi opintokeskusten opiskelijoiden matka-, majoitus- ja ruokailukustannusten rajaaminen kustannuspohjalaskennan ulkopuolelle heikentäisi opintokeskuskoulutusten toteuttamista merkittävästi. Esitysluonnoksesta ei selkeästi käy ilmi, mihin tämä arvio perustuu, eikä pykälän muuttamisen osalta ole tehty vaikuttavuusarvioita. Sivista katsoo kuitenkin, että vaikutukset ovat potentiaalisesti merkittävät. Yhdessä mahdollisten vapaan sivistystyön säästöjen kanssa vaarana on, että moni oppilaitos lakkaa olemasta vuoden 2024 aikana.

Sivista muistuttaa opetus- ja kulttuuriministeriötä siitä, että mikäli tavoitteena on estää kustannusten nousua, pitäisi keinoja siihen etsiä tarkasti yhdessä eri oppilaitosmuotojen edustajien kanssa, ja tehdä esityksistä huolelliset vaikuttavuusarviot. Sivista esittää, että pykälän lisäämisen sijaan tulisi eri oppilaitosten edustajien kanssa yhteistyössä selvittää vaihtoehtoisia tapoja hillitä kustannusten nousua.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 b §

Sivistalla ei ole asiaan huomauttamista.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 21 §

Sivistalla ei ole asiaan huomauttamista.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 24 §

Sivistalla ei ole asiaan huomauttamista.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 9 d §

Sivista pitää esitystä selkeänä. Osaamismerkkien kirjaaminen Koski-tietovarantoon on kannatettavaa. Haasteena voi olla se, että vapaan sivistystyön kentällä on aiemmin ollut käytössä osaamismerkkejä, jotka eivät ole opetushallituksen määrittelemiä eivätkä näin tule Koski-tietovarantoon tallennettavaksi lakiuudistuksen jälkeen. Tämä voi Sivistan mukaan aiheuttaa sekaannusta.

Puoluelain 8 §

Sivistalla ei ole asiaan huomauttamista.

Puoluelain 8 a §

Sivistalla ei ole asiaan huomauttamista.

Vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen 5 §

Sivistalla ei ole asiaan huomauttamista.

Vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen 6 b §

Sivistalla ei ole asiaan huomauttamista.

Onko teillä täydennettävää vaikutusarvioihin?

Sivista katsoo, että esitysluonnoksen vaikutusarviointi on puutteellinen vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 §:n kohdan 9 muutoksia koskien. Näin isosta muutoksesta tulisi tehdä huolellinen vaikutusten arviointi. Asiasta tulisi myös käydä keskustelua oppilaitosedustajien kanssa ennen lakiluonnoksen antamista lausunnoille.

Muut kommentit ehdotuksiin liittyen

Tiivistelmä: Sivistystyönantajat ry (myöhemmin Sivista) lausuu vapaasta sivistystyöstä annetun lain, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja puoluelain muuttamisesta sekä luonnoksesta vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen muuttamisesta. Sivistan toimijat edustavat koko koulutusketjua aina varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Alallamme toimii yli 115 yksityismuotoista vapaan sivistystyön toimijaa.

Esitysluonnoksessa 13 §:ään lisättäisiin uusi kohta, joka koskisi opintokeskusten lisäksi kaikkia muitakin VST-lain koulutusmuotoja. Sivista ei kannata esitettyä muutosta. Pidämme erittäin ongelmallisena, että asiaa ei ole käsitelty lainkaan esitysluonnosta edeltäneessä opintokeskusten rahoitusjärjestelmää selvittäneessä työryhmässä, joihin esitysluonnoksen muut muutokset perustuvat.

Sivista katsoo, että esitysluonnoksen vaikutusarviointi on puutteellinen, vaikka vaikutukset ovat potentiaalisesti merkittävät. Keinoja hillitä kustannusten nousua pitäisi tehdä tiiviissä yhteistyössä eri oppilaitosmuotojen edustajien kanssa.

Muilta osin Sivista pitää esitysluonnosta selkeänä. Osaamismerkkien kirjaaminen Koski-tietovarantoon on kannatettavaa. Sekaannusta voi aiheutua osaamismerkeistä, jotka eivät ole opetushallituksen määrittelemiä eivätkä näin tule Koski-tietovarantoon tallennettavaksi lakiuudistuksen jälkeen.

Rode Jussi-Pekka
Sivistystyönantajat ry